

Jadwiga Kieś - Kozak

KONSPEKT
zajęć lekcyjnych
dla klasy I szkoły podstawowej
„Poznajemy bibliotekę”

1. Temat: Poznajemy bibliotekę.

2. Uczestnicy zajęć: dzieci klasy I szkoły podstawowej.

3. Czas trwania: 45 minut.

4. Cele ogólne:

- zapoznanie dzieci z biblioteką i jej rolą,
- zapoznanie uczniów z zasadami korzystania z biblioteki,
- omówienie głównych pomieszczeń biblioteki,
- prezentacja książek z księgozbioru biblioteki,
- wyrabianie pozytywnego stosunku do książki i biblioteki,
- utrwalenie pojęć: biblioteka, bibliotekarz, księgarnia, księgarz,
- kształtowanie umiejętności przekazywania zapamiętanych wiadomości,
- ćwiczenie pamięci, uwagi, koncentracji, orientacji przestrzennej,
- rozbudzanie zainteresowań czytelniczych wśród dzieci,
- wdrażanie do samodzielnego korzystania z biblioteki,
- zachęcanie do wypożyczania książek z biblioteki osiedlowej.

5. Cele szczegółowe (operacyjne):

Uczeń:

- właściwie zachowuje się w bibliotece,

- rozumie pojęcia: biblioteka, wypożyczalnia, czytelnia, karta czytelnika,
- rozumie różnicę między biblioteką a księgarnią,
- orientuje się w bibliotece (zna jej rozkład),
- zna regulamin biblioteki (termin zwrotu wypożyczonych książek),
- rozumie potrzebę poszanowania książek,
- rozróżnia książkę z biblioteki od innych książek, zwracając uwagę na oznakowanie,
- potrafi swobodnie wypowiadać się,
- zna zasady pracy w grupach,
- potrafi uważnie słuchać,
- potrafi kojarzyć i wiązać ze sobą podane informacje oraz wyciągać z nich wnioski.

6. Metody pracy:

- słowna - pogadanka, objaśnianie, opowiadanie,
- oglądowa - pokaz, obserwacja, prezentacja,
- działań praktycznych – układanie rozsypanek, przyklejanie naklejek.

7. Formy realizacji: warsztaty biblioteczne.

8. Formy pracy:

- zbiorowa – zwiedzanie biblioteki, pogadanka, słuchanie wierszy,
- grupowa – układanie rozsypanek,
- indywidualna – przyklejanie naklejek na planszę.

9. Środki dydaktyczne:

- piłeczka,
- karteczki z folii samoprzylepnej + pisak,
- regulamin wypożyczalni,
- karta biblioteczna,
- wiersze: „Skarga książki” J. Huszcza, „O co prosi książka”, „Lokomotywa” J. Tuwima,
- wystawa książek (książki nowe i zniszczone, lektury pierwszoklasistów, gazety, czasopisma, płyty CD i inne znajdujące się w bibliotece),

- lizak konduktora pociągu,
- plansze z nazwami stacji kolejowych,
- sztaluga z planem biblioteki,
- naklejki z wypisanymi nazwami pomieszczeń biblioteki i jej wyposażenia,
- rozsypanki,
- zakładki dla dzieci,
- notatki z zajęć dla dzieci,
- plakat z „Prośbą książki”.

10. Miejsce realizacji: biblioteka publiczna.

Plan zajęć

I. Część wstępna (6 minut).

1. Powitanie dzieci w bibliotece.
2. Podział dzieci na 4 grupy i rozlokowanie ich przy stolikach.
3. Podanie tematu i wyjaśnienie celu lekcji.
4. Zabawa integrująca grupę "Poznajmy się".

II. Część główna (32 minuty).

5. Pogadanka na temat biblioteki.
6. Pogadanka na temat materiałów bibliotecznych znajdujących się w bibliotece.
7. Pogadanka na temat szanowania i obchodzenia się z książkami.
8. Oglądanie wystawki: "Najładniejsze książki" i "Książki zniszczone".
9. Przejażdżka „pociągiem” po bibliotece.
10. Utrwalenie poznanych pojęć poprzez zabawę.
11. Utrwalenie rozplanowania biblioteki poprzez zabawę.

III. Część końcowa (7 minut).

12. Ewaluacja.
13. Zaproszenie dzieci do działu dziecięcego w celu samodzielnego przejrzania zbiorów.
14. Zakończenie.
15. Samoocena lekcji.

SCENARIUSZ
zajęć lekcyjnych
dla klasy I szkoły podstawowej
„Poznajemy bibliotekę”

Przebieg zajęć

1. Powitanie dzieci. (1 minuta)

Dzień dobry. Witam Was bardzo serdecznie w naszej bibliotece. Nazywam się Jadwiga Kieś-Kozak, jestem bibliotekarzem.

2. Podział dzieci na 4 grupy i rozlokowanie ich przy stolikach. (1 minuta)

Proszę abyście się podzielili na cztery grupy i zajęli miejsca przy stolikach.

3. Podanie tematu i wyjaśnienie celu lekcji. (1 minuta)

Spotkaliśmy się dzisiaj, abyście zaprzyjaźnili się z książką, poznali bibliotekę i mogli zostać już niebawem naszymi czytelnikami.

4. Zabawa integrująca grupę "Poznajmy się". (3 minuty)

Bibliotekarz rzuca piłeczkę kolejno do dzieci. Dziecko, które złapie piłeczkę podaje swoje imię. Drugi bibliotekarz lub nauczyciel pisze imiona na folii samoprzylepnej i przylepia dzieciom do ubranek.

Na początek poznamy się troszeczkę bliżej. Będę rzucała piłeczkę do każdego z Was, kto złapie piłeczkę podaje swoje imię i odrzuca piłeczkę do mnie.

5. Pogadanka na temat biblioteki. (4 minuty)

Rozmowa o bibliotece (wypożycza się książki nieodpłatnie), księgarni (kupuje się książki), wyjaśnienie zasad korzystania z biblioteki.

Porozmawiamy sobie teraz o miejscu, w którym się znajdujemy.

Pytania do dzieci:

- *Gdzie się znajdujemy, po co tutaj przychodzimy?*
- *Kto pracuje w bibliotece?*
- *Co robi bibliotekarz?*
- *Kto przychodzi do biblioteki?*
- *Co robi czytelnik?*
- *Kto już jest czytelnikiem jakiejś biblioteki?*
- *Czy znacie inne biblioteki oprócz szkolnej?*
- *Jaka jest różnica między biblioteką szkolną a biblioteką publiczną?*
- *Jaka jest różnica między księgarnią a biblioteką?*
- *Kto wie jak należy zachować się w bibliotece?*
- *Czy biblioteka to dobre miejsce na zaprzyjaźnienie się z książką?*
- *Co trzeba zrobić, żeby być czytelnikiem biblioteki?*

(spontaniczne wypowiedzi dzieci).

Wiemy już gdzie jesteśmy i do czego służy biblioteka, więc teraz mi powiedzcie jak należy się zachować w bibliotece.

(spontaniczne wypowiedzi dzieci).

Na koniec podsumuję to co powiedzieliście.

Zasady zachowania się w bibliotece:

- *zachowuję się tak, by nie przeszkadzać innym użytkownikom,*
- *nie wchodzę do biblioteki z jedzeniem ani piciem,*
- *dbam o wypożyczone książki,*
- *staram się zawsze w terminie je oddawać,*
- *jeśli zgubię lub zniszczę książkę zgłaszam to bibliotekarzowi.*

6. Pogadanka na temat materiałów bibliotecznych znajdujących się w bibliotece. (3 minuty)

Wyjaśnienie, że w bibliotece znajdują się oprócz książek gazety, czasopisma, audiobooki (płyty z nagraniem książkami do słuchania, służą przeważnie osobom niewidomym,

ociemniałym i niedowidzącym), mapy, filmy, płyty z muzyką. Wyjaśnienie różnicy między gazetą a czasopismem - gazeta ukazuje się przynajmniej 3 razy w tygodniu, a czasopismo może być tygodnikiem, miesięcznikiem, albo kwartalnikiem. Omówienie różnych książek: dla dzieci, dla dorosłych, z tekstem, z obrazkami, z tekturowymi kartkami.

Skoro już wiemy jak mamy się zachowywać w bibliotece, to teraz mi powiedzcie co takiego w bibliotece się znajduje.

Pytania do dzieci:

- *Jakie materiały znajdują się w bibliotece oprócz książek?*
- *Kto wie jaka jest różnica między gazetą a czasopismem?*
- *Jakie są rodzaje książek?*
- *Co to są audiobooki i do czego służą?*
- *Czy wszystkie książki można wypożyczać?*

(spontaniczne wypowiedzi dzieci).

7. Pogadanka na temat szanowania i obchodzenia się z książkami. (5 minut)

A teraz powiedzcie mi jak należy obchodzić się z materiałami znajdującymi się w bibliotece.

Pytania do dzieci:

- *Jak traktujemy książkę?*
- *Czego nie wolno robić z książką?*
- *Jak traktujemy gazety i czasopisma?*
- *Czego nie wolno robić z gazetami i czasopismami?*

(spontaniczne wypowiedzi dzieci).

Posłuchajcie co na to książka.

Odczytanie przez bibliotekarza wiersza J. Huszczy pt. „**Skarga książki**”.

***„Jestem książką z dużej szafy.
Wszyscy mówią, że ciekawa,
więc mnie ciągle ktoś pożycza,***

*lecz nie cieszy mnie ta sława.
Miałam papier bielusięki,
ślady na nim Florka ręki.
Pozaginał Jaś mi rogi,
Julek na mnie kładł pierogi.
Krzyś, ze swym zwyczajem zgodnie,
trzymał mnie aż trzy tygodnie.
Narysował na okładce
Staś diabelka, małpkę w klatce.
Anka, Władka siostra mała,
ta mi kartki dwie wyrywała.
Cóż mi z tego, żem ciekawa,
dłużej żyć tak nie potrafię.
Nie będziecie mnie szanować,
to się zamknę na klucz w szafie!”*

Wy tłumaczenie dzieciom, że materiały biblioteczne, które znajdują się w bibliotece mają służyć wszystkim użytkownikom.

W związku z tym książki mają pewne prośby do dzieci.

Jak słyszeliście, książki nie lubią być źle traktowane. Pamiętajcie też, że książki z biblioteki nie służą jednemu dziecku, dlatego trzeba je szanować, aby jak najwięcej dzieci mogło z nich skorzystać. Posłuchajcie zatem o co prosi książka.

Odczytanie przez bibliotekarza „Prośby książki”

*„Nie pisz i nie rysuj tuszem na moich kartach,
Bowiem wkrótce będę prawie nic nie warta.
Nie zaginaj rogów, używaj zakładki,
Na półce mnie stawiaj, dbaj o me okładki.
Kiedy moje kartki wyrwiesz i wyrzucisz,
Wiedz, że wtedy nigdy do nich nie powrócisz.*

***Gdy się ze starości zaczęły rozlatywać,
Spróbuj mnie naprawić, posklejać, pozszywać.
Nie czytaj, gdy jadasz, nie brudź mnie rękami,
To ci będę służyć całymi latami”.***

8. Oglądanie wystawki: "Najładniejsze książki" i "Książki zniszczone". (3 minuty)

Każda grupa dostaje na stolik (z wcześniej przygotowanej wystawki) po kilka książek nowych oraz zniszczonych. Dzieci wypowiadają się na temat różnic między książkami.

Rozdam Wam teraz na stoliki różne książeczki. Obejrzyjcie je i powiedzcie mi jak Wam się podobają i co o nich sądzicie.

Pytania do dzieci:

- *Jaka jest różnica między książkami?*
- *Które książeczki są ładniejsze?*
- *Które chętniej wypożyczylibyście?*

(spontaniczne wypowiedzi dzieci).

9. Przejazdka „pociągiem” po bibliotece. (8 minut)

Bibliotekarz bierze lizak konduktora, a dzieci ustawiają się w pociąg. Recytując fragment wiersza „Lokomotywa” Juliana Tuwima pociąg rusza w podróż po bibliotece zatrzymując się na kolejnych stacjach.

„Wagoniki” oglądają kolejne pomieszczenia biblioteczne, ich wystrój, bibliotekarz omawia ich funkcje, tłumaczy do czego służą.

Zapraszam Was teraz do zwiedzenia biblioteki. Proszę, ustawcie się w pociąg. Ja będę konduktorem i poprowadzę pociąg przez wszystkie stacje w bibliotece. Na pewno znacie wiersz Juliana Tuwima „Lokomotywa”. Kto umie to proszę, aby głośno recytował ze mną.

***„Stoi na stacji lokomotywa,
Ciężka, ogromna i pot z niej spływa -
Tłusta oliwa.***

*Stoi i sapie, dyszy i dmucha,
Żar z rozgrzanego jej brzucha bucha:
Buch - jak gorąco! Uch - jak gorąco!
Puff - jak gorąco! Uff - jak gorąco!
Już ledwo sapie, już ledwo zipie,
A jeszcze palacz węgiel w nią sypie.
Wagony do niej podoczepiali
Wielkie i ciężkie, z żelaza, stali.
[...]
Nagle - gwizd! Nagle - świst!
Para - buch! Koła - w ruch!
Najpierw powoli jak żółw ociężale
Ruszyła maszyna po szynach ospale.
Szarpnęła wagony i ciągnie z mazołem,
I kręci się, kręci się koło za kołem,
I biegu przyspiesza, i gna coraz prędzej,
I dudni, i stuka, łomoce i pędzi...”*

Na każdej stacji wisi plansza z nazwą:

- katalog kartkowy (o ile jeszcze znajduje się taki w bibliotece)

Stop. Stacja pierwsza „Katalog kartkowy”. W tej szafce znajdują się szufladki, a w nich jest mnóstwo karteczek. Na tych karteczkach spisane są wszystkie książki znajdujące się w bibliotece. Katalog jest po to, aby można było sprawdzić jakie książki są w bibliotece i na której półce należy ich szukać. Sprawdzimy sobie czy w naszej bibliotece jest jakaś książka Juliana Tuwima.

Bibliotekarz prezentuje dzieciom kartę katalogową.

Jedziemy dalej.

- katalog komputerowy

Jesteśmy przy katalogu komputerowym. Służy on do tego samego co katalog kartkowy i zawiera takie same informacje jak te wypisane na karteczkach. Wpiszemy sobie nazwisko

autora „Lokomotywy” i zobaczymy co nam pokaże komputer. Jak widzicie pokazał to samo co przed chwilą pokazywałam Wam na karcie katalogowej. Odjazd.

- stanowisko bibliotekarza

Następna stacja to stanowisko bibliotekarza. W tym miejscu zapisujemy się do biblioteki oraz wypożyczamy książki. Pokażę Wam jak wygląda elektroniczna karta, którą posiada każdy zapisany do nas czytelnik i jak się wypożycza książki.

Prezentacja karty bibliotecznej oraz pokazanie jak działa system komputerowy.

Jedziemy do następnej stacji.

- księgozbiór podręczny

Księgozbiór podręczny znajduje się bardzo blisko stanowiska bibliotekarza ponieważ książki stąd podaje bibliotekarz. Nie wolno ich brać z półek samemu. Znajdują się tu encyklopedie, słowniki, atlasy, albumy i książki popularnonaukowe. Można z nich korzystać tylko w czytelniku, nie zabieramy tych książeczek do domu. Odjazd.

- dział dla dorosłych

Znajdujemy się teraz w dziele dla dorosłych. Przejedziemy sobie między wszystkimi regałami, abyście mogli zobaczyć jak dużo jest tu książek. Mam nadzieję, że w przyszłości będziecie z nich korzystali.

- dział dla dzieci i młodzieży

Zatrzymaliśmy się teraz na stacji gdzie znajdują się książeczki dla Was. Regały z tej strony przeznaczone są dla młodzieży, a dla dzieci są regały znajdujące się tutaj. Na niższych półkach są książeczki dla maluszków i przedszkolaków, wyżej są dla dzieci trochę starszych. Na tym regale znajdują się komiksy, na następnym bajeczki. Do tego działu jeszcze dzisiaj wrócimy, a teraz jedziemy dalej.

- stanowiska komputerowe

W naszej bibliotece jest również stacja z komputerami. Można przyjść do nas i skorzystać z internetu. Pamiętajcie jednak, że z internetu mogą korzystać tylko osoby, które są naszymi czytelnikami, więc należy się najpierw zapisać do biblioteki. Jedziemy dalej.

- czytelnia

Czytelnia służy do czytania gazet i czasopism, do korzystania z książek z księgozbioru podręcznego, który już zwiedziliśmy, ale można też przyjść tutaj uczyć się lub odrobić lekcje. Na regałach znajdują się gazety i czasopisma. Starsze numery gazet i czasopism można też wypożyczać do domu, najnowsze czytamy tylko na miejscu. Odjazd.

- kącik dla dzieci

Miejsce to służy do zabawy, można tutaj przeglądać książki, układać puzzle, grać w gry planszowe, albo po prostu posiedzieć i pogadać z koleżanką lub kolegą.

„Pociąg” wraca i dzieci ponownie zajmują miejsca przy stolikach.

To była nasza ostatnia stacja. Odjeżdżamy i zajmujemy miejsca przy stolikach.

10. Utrwalenie poznanych pojęć poprzez zabawę. (3 minuty)

Rozdajemy każdej grupie po dwa komplety rozsypanek. Dzieci mają za zadanie z każdej rozsypanki ułożyć słowo: czytelnia, czytelnik, biblioteka, bibliotekarz, książka, gazeta, czasopismo, katalog. Potem przedstawiciel każdej grupy krótko wyjaśnia co dane słowo oznacza.

Rozdam Wam teraz małe karteczki z literami. Ułóżcie z nich słowa, które dzisiaj poznaliście.

A teraz proszę aby jedno dziecko z grupy przeczytało słowa, które ułożyliście i krótko wytłumaczyło co te słowa oznaczają.

(spontaniczne wypowiedzi dzieci).

11. Utrwalenie rozplanowania biblioteki poprzez zabawę. (6 minut)

Na sztaludze stoi plansza z planem biblioteki. W koszyczku znajdują się naklejki z wypisanymi nazwami pomieszczeń biblioteki i jej wyposażenia (dział dla dorosłych, dział dla dzieci, dział dla młodzieży, czytelnia dla dorosłych, czytelnia dla dzieci, regały dla dzieci, regały dla dorosłych, regały na prasę, gazety, czasopisma, stanowisko bibliotekarza, lada biblioteczna, stanowisko komputerowe, drzwi wejściowe, księgozbiór podręczny, katalog kartkowy, katalog komputerowy, książeczki dla najmłodszych, komiksy, bibliotekarz, czytelnik). Naklejek jest tyle ile dzieci. Dzieci kolejno losują z koszyczka naklejki, podchodzą do planszy i przyklejają naklejkę w odpowiednim miejscu.

Na planszy, którą widzicie przed sobą jest narysowany plan naszej biblioteki. Będziecie kolejno do mnie podchodzili i losowali z koszyczka karteczki. Przeczytacie wyraz, który jest napisany na karteczce i przykleicie w odpowiednim miejscu na planszy.

Dla sprawdzenia zrozumienia treści bibliotekarz zadaje krótkie pytania:

- *Do czego służy czytelnia?*
- *Do czego służy katalog?*
- *Do czego służy księgozbiór podręczny?*

(adekwatnie do wylosowanej naklejki).

12. Ewaluacja. (1 minuta)

*Dziękuję Wam bardzo za udział w zajęciach. Chciałabym abyście teraz mi powiedzieli, co na dzisiejszych zajęciach Wam się podobało, a co nie i czego Wam zabrakło.
(spontaniczne wypowiedzi dzieci).*

13. Zaproszenie dzieci do działu dziecięcego w celu samodzielnego przejrzania zbiorów (dzieci oglądają książki i czasopisma). (4 minuty)

A teraz w nagrodę, że tak dzielnie uczestniczyliście w dzisiejszej lekcji zapraszam Was do działu dziecięcego. Możecie pooglądać sobie książeczki, oczywiście pamiętając jak się z nimi obchodzimy.

14. Zakończenie. (2 minuty)

Podziękowanie dzieciom za wizytę.

Każde dziecko dostaje od biblioteki pamiątkę w postaci zakładki z godzinami otwarcia, telefonem, mailem i adresem oraz fiszkę z terminami poznanymi na lekcji.

Wręczenie przedstawicielowi klasy plakatu z "Prośbą książki" w celu powieszenia go na gazetce klasowej.

Pożegnanie.

Dziękuję Wam bardzo serdecznie za wizytę, mam nadzieję, że przybędziecie do nas z rodzicami aby się zapisać i zostać czytelnikami biblioteki. Każde z Was otrzyma teraz zakładeczkę do książki. Na zakładce są wypisane godziny otwarcia, nasz telefon i e-mail, żeby Wasi rodzice wiedzieli jak do nas dotrzeć.

*Każde z Was otrzyma również kartkę z podsumowaniem naszej dzisiejszej lekcji.
Poproszę jeszcze do mnie przedstawiciela klasy. Otrzymacie także plakat z „Prośbą książki”.
Powieście go na klasowej gazetce, abyście zawsze pamiętali jak należy traktować książki.
Mam nadzieję, że nie jest to nasze ostatnie spotkanie i że wkrótce się spotkamy.
Do zobaczenia zatem.*

15. Samoocena lekcji

Zadania i ćwiczenia dydaktyczne zostały wykonane sprawnie i dobrze. Cieszyły się zainteresowaniem ze strony uczniów. Uczniowie podczas zajęć wykazali się umiejętnością współpracy. Zajęcia zintegrowały klasę oraz poszerzyły wiedzę uczniów. Dzieci wyszły z lekcji „zaszczepione” potrzebą powrotu do biblioteki, ich aktywny udział w zajęciach daje nadzieję na częste odwiedzanie biblioteki i korzystanie z jej zbiorów.

Załączniki do wydrukowania:

1. Plansza do rozsypanek.
2. Prośba książki.
3. Skarga książki.
4. Fragment wiersza „Lokomotywa” Juliana Tuwima.